

Na Štěpána
Skut. 7, 59-60

INTROITUS:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.
Amen.

Milé sestry a milí bratři, vítám vás při bohoslužbě o 2. svátku vánočním, na svátek sv. Štěpána. Vzácné postavy biblického světa. Rád bych s vámi dnes společně přemýšlel o jeho odkazu pro dnešní dobu. Ať nás k tomu povzbudí žalmistovo vyznání:

„Naše pomoc je od Hospodina. Svíce nohám mým je slovo tvé, Hospodine, je nám světlem na cestě života.“ Amen.

Ž 124 a 105

PÍSNĚ: 443, 106, 158, 488, 704

ČTENÍ PÍSMO: Skut. 6, 7-15; 7, 54-60

MODLITBA:

Laskavý Bože, dovolil jsi nám, abychom i v tomto novém ránu vyšli vstříc světlu, slávě, radosti a pokoji vánočního evangelia. Máš v něm pro nás tolik darů a my nemáme nic,

co bychom mohli darovat tobě. Jen vina je dědictví a jmění, které má každý z nás v pokladnici svého života. Děkujeme ti za to, že tvoje milost nás všechny zbavuje tohoto těžkého břemene. Za to ti chceme děkovat a tebe chválit.

Dnes tě Pane prosíme, otevři naše oči pro bohatství milosti a lásky, kterou nás zahrnuješ v betlémském Dítěti, našem Pánu a Spasiteli, Ježíši Kristu.

Daruj nám při této bohoslužbě soustředění na to, co přináší poselství druhého svátku Vánoc.

Radost pastýřů na betlémských pláních, andělský chvalozpěv zvěstující pokoj celému světu je vystřídán bolestným svědectvím odevzdaného života mučedníka Štěpána.

Smiluj se nad námi všemi, nechť také z naší tváře září stejná radost a svoboda víry, jako zářila z tváře Štěpánovi. A naše ústa ať při této bohoslužbě zpívají píseň chval tobě, Bože svatý, požehnaný na věky věků. Amen.

KÁZÁNÍ:

"Když Štěpána kamenovali, on se modlil: Pane Ježíši, přijmi mého ducha! Pak klesl na kolena a zvolal mocným hlasem: Pane, odpusť jim tento hřích. To řekl a zemřel." Skut. 7,59-60

Milé sestry a milí bratři,
včera jsme se znovu směli zaposlouchat do radostné zprávy, že Pán Bůh poslal za námi pomoc – Spasitele. Otevřel nám cestu, kterou často míváme a začínáme bloudit. Všechna čtyři evangelia – každé poněkud jiným důrazem – vyprávějí vánoční příběh o naplnění božích zaslíbení.

Uvedu jen jedno: "...lid, který seděl v temnostech, uzřel světlo veliké." Věru – tato jeho záře nám svítí dodnes. Český básník to vyjádřil velice prostě i bohatě:

" V tom děťátku se zrodil nám

Syn Boží – světlo jasné.

Jde láskou proti všem zlým tmám

- a nikdy neuhasne."

Vánoce nás zahrnuly tóny hluboké radosti opřené o veliký skutek věrné Boží lásky. V celých křesťanských dějinách ji zdobíme a přikrašlujeme různými ozdobami našeho

sentimentu. Někdy se těch ozdob přidržíme víc než andělského poselství. Aby se to tak snadno nestalo, už na počátku 4. století, kdy církve začala slavit Vánoce, byla v církevním kalendáři na druhý svátek vánoční položena památka svědka – mučedníka Štěpána, který mezi křesťany za radost evangelia položil život.

Ptáme-li se proč po radostném hlasu včerejšího evangelia zní hned vzápětí tento bolestně vážný tón, hledejme odpověď v tom, co jsme my lidé nabídli – či spíše nenabídli – přicházejícímu Spasiteli. Na začátku jeho cesty DŘEVO JESLÍ, na konci jeho životní pouti DŘEVO KŘÍŽE. A mezi těmito dvěma mezníky jen prach skalnatých cest ve dne a večer a v noci ani dost skrovné místo, kde by hlavu složil, jak napsal evangelista.

Památka mučedníka Štěpána chce před naše oči varovně vztyčit prst, abychom se o Vánocích nerozjásali lacino. Aby naše prožitá vánoční radost počítala také se zkouškami a také v nich se osvědčila. Povězme si tedy nejprve něco o Štěpánovi.

Především má mimořádně krásné jméno řeckého původu. Do češtiny přeloženo STEFANOS znamená VĚNEC. Věmec byl vítěznou ozdobou těch, kteří nevzdali závod, běželi a bojovali výborný boj až do konce na antických olympiádách. Křesťanská církev po celém světě si dnes připomíná tuto velikou postavu Kristova svědka. Štěpán patří ke stovkám a potom tisícům jiných, kteří slovem i životem dotvrdili, co z Boží lásky sami přijali. Celé dvě kapitoly ve Skutcích apoštolských jsou věnovány postavě Štěpánově.

Štěpán se objevuje ve chvíli, kdy došlo ke konfliktu, k "...reptání Řeků proti Židům, že se jejich vdovám nedostává každodenní nutné sociální pomoci"...To byla skupina křesťanů z Řecka, která se připojila k prvnímu sboru křesťanů v Jeruzalémě. Jde o zanedbanou nebo přehlíženou pomoc potřebným. To jsou věci mimořádně citlivé v každé době.

První křesťanský sbor v Jeruzalémě rozuměl svému poslání nést evangelium světu v tom nejširším slova smyslu. Ruku v ruce se zvěstováním evangelia šla i pomoc

pro potřebné, neokázalá služba právě jim. Zcela v duchu Janovy epištoly, která jim připomínala Když řekne někdo, miluji Boha a bratra svého by přehlížel, je lhář. Nebo kdo nemiluje svého bratra, kterého viděl, Boha, jak může milovat Boha, kterého neviděl?" První sbor křesťanů v Jeruzalémě byl živým společenstvím víry i sdílné lásky. Vše se promítalo do konkrétní potřebné služby těm nejvíce opomíjeným lidem. V té době to byly obvykle vdovy a sirotci. Jeruzalémský sbor jednal rychle.

Ustanovil sedm mužů k tomuto potřebnému úkolu. Vybrali: FILIPA, PROCHORA, NIKANORA, TIMONA, PARMÉNA, MIKULÁŠE – a ŠTĚPÁNA. Modlitbou a vzkládáním rukou je oddělili pro jejich diakonskou službu. Dnes tomu říkáme ordinace.

Jejich jména prozrazují, že pocházeli z přistěhovalých řeckých křesťanů. Připojili se do jeruzalémského sboru V tomto sboru už byli také první domácí křesťané, ti zase pocházeli z Židů. Byli vychováni židovským chrámovým kultem s mnoha pravidly, to je stále provázelo.

Přistěhované řecké křesťany zase poznamenalo přijaté evangelium z dopisu apoštola Pavla k radostné svobodě víry. Sloužit a pomáhat podle Ježíšova příkladu. Ustanovení jáhni kázali evangelium o hloubce Boží lásky k člověku a k lidem. A také sloužili všem potřebným. Byla to víra v Pána Boha skrze lásku dělající, účinná.

Při těch dvou skupinách v jeruzalémském sboru se ukazuje, že jen nejhlubší porozumění evangeliu dokáže překlenout jejich rozdílnosti a důrazy. To platí dodnes. Protože naše důrazy a rozdíly nás nespasí. Tak vzniklo napětí mezi křesťany z Židů a křesťany z Řeků.

Štěpán byl zahlédnut jako hlasatel evangelia a zároveň jako aktivní pastorační pracovník potřebným. Najednou je označen jako buřič, protože při nějakém projevu prý mluvil urážlivě o chrámu a Mojžíšově zákonu. Obvinění mělo jen tuto obecnou formulaci bez uvedení podrobností. Byl předveden před nejvyšší židovskou radu – synedrium. Obvinění bylo pojištěno s falešnými svědky. Hanebná metoda se

uhnízdila dávno v lidských dějinách, až k dnešku. Štěpán při výslechu vystupoval s vnitřní vyrovnaností, bránil se a žalobu odmítal. Netupil Mojžíšův zákon, ani nezneuctil chrám. Jen veřejně hovořil o tom, že v židovských dějinách byla období, kdy Židé chrám neměli. Byl Babylónany zbourán a oni byli odvečeni do Babylonské říše jako zajatci. Ztratili i vlastní zemi. A přes to všechno byl jim Pán Bůh přece přítomen.

Pak zazněla ve Štěpánově obhajobě nejvýznamnější věta, že "Nejvyšší, (a dokonce po židovsku neužije slovo Bůh) Nejvyšší přece nebydlí v chrámech rukou udělaných." A ještě zmínil, že častokrát v dějinách se Izraelci stavěli proti Božím poslům, které jim Pán Bůh ke svědectví poslal. Odstraňovali je, i kamenovali. A toho posledního – Syna Nejvyššího – přibili na kříž. A odvážně dodal, že Pán Bůh není vázán na žádné místo na této zemi. Štěpán odvážně opustil mechanickou koncepci vyvoleného národa a poukázal na Ježíšovu myšlenku k božímu přebývání v lidských srdcích. Bez ohledu na místo, zvyky, tradici či cokoli jiného.

Štěpán ve své řeči docela zůstává v pozadí. Jde mu přece o věc Ježíše Krista. Není žádných "Já" v jeho proslovu. Jde mu jen o to, aby věc Kristova ve světě rostla a sílila. Tento Štěpánův postoj vystihuje naše píseň „Tvá, pane Kriste, věc to jest, jež nám je svěřena...“ Reakce synedria je plná zloby. On však zůstává klidný. Zrakem víry vidí Pána stojícího na pravici boží. Ví, že boží věc zvítězila a on, prostý Štěpán, stojí na straně tohoto Kristova vítězného díla na zemi. Má otevřené nebe nad hlavou, není bez východiska. Tak to doplňuje autor spisu Skutků apoštolských. A senior naší církve ještě před sjednocením, Pelíšek, napsal ke Štěpánově příběhu píseň. "Já věřím v svého Mistra moc a smrt mne neleká, já vím, že svítí v bouř a noc mi přístav zdaleka." V novém zpěvníku není.

Štěpánovy soudce rozrušilo vyjádření, že ukřižovaný Ježíš,
...sedí na pravici boží," že je mu dána moc na nebi i na zemi. To nemohli připustit, to nemohli věřit. Nechtějí vidět Ukřižovaného jinde než v hrobě. Tak jako mnozí a mnozí dodnes. Štěpánovská víra však Krista vidí jako Vítěze a Pána.

Bratři a sestry, tento Štěpánův pohled potřebujeme i dnes. Křesťanská naděje smí mít i dnes zvednutou hlavu, avšak bez pýchy. Jen s vděčností za Kristovo vítězství. Štěpán nepátral, neslídil po horizontech budoucnosti, jak to dělali a dělají zvědaví prognostikové a futurologové až podnes. Do svých pohledů ani nepromítal jen svá vlastní přání. Tak se to někdy děje nám. Štěpánovi zvedla oponu k vidění života a světa jiná ruka, vlastně to byly ruce dvě. Přibité na kříž – ruce Kristovy.

Budu končit s připomenutím drobného doplňku autora Skutků apoštolských. Do textu zaznamenal básnický obraz, že nebe je pro věrného Kristova svědka otevřené až před ukončením jeho úkolu, jeho služby, práce a poslání. Podobně je to s věncem na hlavu sportovce na antických olympiádách. Věncem nedostane u startu, ani v půli závodu. Teprve v cíli. Tak to platí o lidském životě dodnes.

Vánoce nás i letos znovu pozvaly k veliké radosti, která oznamuje, že jsme zachráněni ze všeho a ode všeho, co náš život obklopuje a ohrožuje. Ze všeho bolestného i

zarmucujícího co náš život provází. Držme se této vánoční radosti i ve chvíli, když o ní máme přinést svědectví, které nás něco bude stát. Štěpán to uměl.

A pak si už přejme, až se naplní dny našeho životního putování, co pověděl Kristův svědek apoštol Pavel: "Nebo já se už tomu blížím, že čas mého odchodu nastává. Boj výborný jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval. Již zatím odložena jest mi koruna spravedlnosti, kterou dá mi v onen den Pán, ten spravedlivý soudce, a netoliko mně, ale i všem těm, kteří milují slavné příští jeho."

A to nejvzácnější, co může Kristův svědek učinit ve své poslední hodině, je skutek odpuštění všem. I nepřátelům. "Pane, odpusť jim tento hřích," vyslovil Štěpán. A Ježíš na kříži v hodině smrti: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí."

Štěpán je krásná, ryzí, čistá a bezelstná postava křesťana, učedníka, svědka, který při svědectví o zjevené a věrné boží lásce narazil na protivenství a odpor. Jde ve své službě až k hranici života, který pokládá jako pečeť své víry. Pro nás to znamená, že

vánoční radost do hloubky prožitá nás vede k náročnému životu a svědectví i dnes. U nás asi nikoli až k té štěpánovské hranici. Leckde ve světě ještě stále.

Štěpán svým zápasem zanechal na cestu církve dějinami odkaz, že Kristovou obětí na kříži a vzkříšením padla všechna posvátnost míst a tradic. A to znamená: Kde je Kristus a jeho Duch lásky, pravdy, pokoje a odpuštění mezi lidmi – tam roste církev a Království Boží, ať už vnější rozdílnosti mezi lidmi budou jakékoli.

Štěpánův zápas je zápasem o svobodu víry v Krista. A tam, kde bychom chtěli křesťanskou víru měřit jen měřítky své rozdílné zbožnosti a rozdílné praxe našeho typu, nečiníme dobře.

Kéž by v rozdílné i rozdělené proudy křesťanství za dva tisíce let nebyly postiženy sporem, který potkal Štěpána. Aby v dějinách vyrostlá rozdílnost křesťanstva byla naopak jen ozdobou společného základu v Kristu a s Kristem na němž křesťanstvo stojí a putuje s dobrou zprávou – evangeliem i naším současným světem. Amen.

MODLITBA:

Dobrý Pastýři našich cest, uprostřed otřesů, jimž bývá vystavena naše víra, nás drží jistota, že ty vidíš vítězný konec, kde my prožíváme jen skličující a bolestné počátky.

Děkujeme ti, že jsi na vlastním těle zakusil hořkost lidského života a cestu poslušnosti a věrnosti až do konce – od betlémských jeslí až na Golgatu.

Pane, děkujeme ti, že jsi zvítězil, abys každé bolesti, smutku, samotě a smrti odebral jejich zhoubnou sílu.

V tvé blízkosti, Pane, je pro nás připraven život vítězí a vítězný. Tvá blízkost dává sílu všem tvým svědkům od Štěpána v Jeruzalémě – až do dnešních dnů. Amen.

PŘÍMLUVY:

Laskavý Pane, v každé nedělní i sváteční bohoslužbě myslíme a přimlouváme se i za ty, kdo tu s námi pro nemoc nebo jinou příčinu být nemohou. Všichni jsou Tvými dětmi, pro něž máš ve své blízkosti dost místa. Za ně prosíme, daruj nám, Pane, dar laskavého slova abychom ukazovali cestu k tobě. Děkujeme ti za všechny věrné vyznavače v dějinách i v přítomnosti. A

zároveň prosíme, posiluj je, jsou-li i dnes leckde na světě v situaci, v jaké byl Štěpán.

Dej, ať celý svět, zvláště pak ti, jimž jsou svěřeny odpovědné úkoly v národech, poznají, že jedinou cestou k budoucnosti je cesta otevřených vztahů, tj. otevřených dveří, srdcí a ochotných a pohotových rukou ke spolupráci, smíření a sdílení. K odpovědnosti za správu tebou nám svěřeného světa. Žádný jiný náhradní svět k putování životem nemáme, kdybychom si svým bláznovstvím tento tebou darovaný ničili. Putování životem a světem nám ukázal Ježíš, jehož příchod mezi nás jsme v těchto dnech radostně vítali.

Spoj nás ve společné tužbě po příchodu tvého království, abychom i my na sebe ochotně brali znamení tvého ponížení, abychom se dovedli modlit za své nepřátele, abychom sloužili ke spravedlnosti uprostřed málo spravedlivého světa, a ujímali se zejména chudých a hladových, trpících a utištěných. To vše s pokorou vkládáme nyní do společné modlitby:

Otče náš, který jsi v nebesích, posvět' se jméno tvé. Přijď království tvé. Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. A odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům. A neuved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého. Neboť tvé jest království i moc i sláva na věky. Tobě pak samém u Otci, Synu i Duchu svatému buď všechna čest a sláva. Amen.

POSLÁNI:

Apoštol Pavel povzbuzuje křesťany v Korintském sboru, přijměme to i my:
„Bud'te bdělí, stůjte pevně ve víře, bud'te stateční a silní! A všechno, necht' se mezi vámi děje v lásce.“ 1 Kor. 16, 13-14

K požehnání na závěr bohoslužby poslyšme ještě Boží věrné ujištění,

POŽEHNÁNÍ:

„Byť se pak i hory pohnuly a pahrbkové ustupovaly milosrdenství mé však od tebe neodstoupí, a smlouva pokoje mého se nepohne, praví tvůj slitovník Hospodin.“ Amen Izajáš 54.10.

Požehnání Boha Otce, i Syna i Ducha svatého, necht' vás provází. Amen.
Nyní jděte ve jménu Páně.

Bohoslužba na Štěpána v Olomouci
26.12.2024
(J. Hromádka)